

Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 68

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 29. september 2020

Algus 11.00, lõpp 12.35

Juhataja: Erki Savisaar (esimees)

Protokollija: Kristel Kits (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Peeter Ernits, Igor Kravtšenko, Üllar Saaremäe, Mart Võrklaev

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja), Vivi Older (nõunik)

Puudusid: Yoko Alender, Heiki Kranich, Jevgeni Ossinovski ja Siim Pohlak

Kutsutud: Kollektiivse pöördumise esindajad Mailis Kullerkupp, Ivar Murd ja Toomas Pikamäe, Eesti Linnade ja Valdade Liidu tegevdirektor Veikko Luhalaud ja nõunik Reigo Lehtla, Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidu juhataja Rein Voog, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi maapõueressursside valdkonna juht Ene Jürjens, Keskkonnaministeeriumi keskkonnatehnoloogia osakonna juhataja Birgit Parmas, Keskkonnaameti maapõue büroo maapõuespetsialist Viktoria Burtin (1. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Kollektiivse pöördumise “Maapõueseaduse muutmiseks, et hoida karjäärid eluhoonetest eemal” avalik arutelu
2. Info ja muud küsimused

1. Kollektiivse pöördumise “Maapõueseaduse muutmiseks, et hoida karjäärid eluhoonetest eemal” avalik arutelu

Istung on järelvaadatav: <https://www.youtube.com/watch?v=8MlgrG3h-OY&feature=youtu.be>

Erki Savisaar ütles, et tänasel istungil arutatakse avalikult kollektiivset pöördumist, milles algatajad tegid ettepaneku, et maapõueseadusega tuleks keelata keskkonnanõu väljastamine uute karjäärade avamiseks ja olemasolevate karjäärade piiride nihkumiseks eluhoonetele lähemale kui 2 km.

Mailis Kullerkupp tutvustas kollektiivse pöördumise sisu. Ta ütles, et tegemist on paljude perede probleemiga, kelle kodu asub karjäärade või plaanitavate karjäärade lähedal, kuid kahjuks ei võeta kaevandamisloa menetluses kogukondasid tõsiselt. Karjääre avatakse aastakümneteks ning rahvaalgatuse ettepanek, luua minimaalne puhverala karjääri ja eluhoonete vahele, oleks kogukondadele karjäärast tulevatest häiringutest leevendus. Seaduse tasandil on oluline määratlada kaitsevööndid karjäärade ümber, mis kaotaks häiringute ala ja tagaks olemasolevatele eluasemetele elamisväärse keskkonna. Ta pidas oluliseks, et kogukonda tuleks kaitsta karjääri arendajate eest ning 2 km oleks karjääri ja inimasustuse vahel mõistlik vahemaa. **Toomas**

Pikamäe viitas erinevate seaduste sätetele ning nentis, et kaevandamisloa andmisel on probleeme ning sageli ei arvestata kogukonna huve. Kehtiv õigus ei lahenda piisavalt karjäärade naabruses asuvate kinnisasjaomanike muresid.

Veikko Luhalaid rääkis Eesti Linnade ja Valdade Liit on seisukohalt, et 2 km piirangu seadmine on ebaproportsionaalne, sest karjääre saaks siis rajada väga piiratud koguses. Ta ütles, et algatajate mure on arusaadav, kuid antud olukorras peaks kohalik omavalitsus seisma oma elanike eest ning pidama läbirääkimisi arendajaga. Oluline on käsitleda iga juhtumit eraldi, sest palju sõltub konkreetse juhtumiga kaasnevast taustinformatsioonist. Kohalikud omavalitsused kaitsevad kohalike elanike huve, kuid nad ei saa jätta tähelepanuta ka ettevõtjate huve. Ta lisas, et seaduseandja on andnud ette piisavalt võimalusi, et kohalik omavalitsus saaks elanikke kaitsta.

Rein Voog ütles, et Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit ei toeta kollektiivse pöördumise algatajate ettepanekut, sest sellisel juhul oleks Eestis kaevandamistegevus praktiliselt võimatu. Ta rääkis, et karjäärade rajamiseks on alati vaja maaomaniku nõusolekut ning kaevandaja maksab kaevandamisõiguse eest tasu riigile ja iga omavalitsus otsustab selle raha kasutuse otstarbe. Tuleb silmas pidada, et kaevandused ei toimiks, kui puuduks turg, kuid oluline on leida mingisugune kompromiss kaevandamise ja kohaliku kogukonna huvide riivamise vahel.

Ene Jürjens ütles, et kaevandamine on tootmine ning seda ei tehtaks, kui puuduks nõudlus. Maapõueseadus reguleerib kõiki olemasolevaid ressursse ja selline piirang võib võtta võimaluse osasid ressursse kaevandada. Kehtiv seadusandlus võimaldab konflikti tekkimisel otsustada Vabariigi Valitsusel riikliku huvi määratlemise. Planeeringutesse lisatakse need maardlad, mis on teatud tasemel uuritud ning kui riigi huvi määratletakse, siis käsitletakse igat juhtumit eraldi.

Birgit Parmas ütles, et planeeringutes kajastatakse olemasolevaid maardlaid, kuid tulevikus planeeritavate alade osas ei ole hetkel infot. Keskkonnaministeerium leiab, et 2 km piirang ei ole mõistlik, sest on olemas erinevad maavarad, kaevandamisviisid ja kaevandamistehnoloogiad, mis põhjustavad erinevaid häiringuid, seetõttu hinnatakse kõiki aspekte keskkonnaloa andmise protsessis. Karjäärades kaevandamine on riigile oluline, sest nii saadakse vajalikku ehitusmaterjali nii teedele kui hoonetele. Ta rääkis, et ruumilise planeerimise konflikti lahendamiseks on Keskkonnaministeerium esitanud Rahandusministeeriumile taotluse algatamiseks Harju maakonna maavarade teemaplaneeringu, kus kajastatakse nii olemasolevaid maardlaid kui ka perspektiivseid alasid. Maavarasid saab kahjuks kaevandada ainult seal, kus nad asuvad, kuid protsessi käigus on oluline kaasata ka kogukondasid. Kohalikule omavalitsusele on antud kaevandamisloa menetlusprotsessis vetoõigus ning vajadusel saab omavalitsus kaevandusloa jätta välja andmata, erandiks on olulise riikliku huviga alad. Riigikantselei tellimisel valmis uuring ning käimas on uuringutulemuste analüüs, kuidas tekkinud häiringuid saaks ka kaevandamise valdkonnas kohalikele omavalitsustele või kohalikele kogukondadele hüvitada.

Viktoria Burtin andis ülevaate Härgla kaevandusloa menetlusetappidest.

Peeter Ernits ütles, et temale meeldib see algatus. Samas lisas ta, et riigil on tõepoolest vaja kaevandatavat materjali, näiteks teede ehitamiseks ning kohalik omavalitsus peaks rohkem kaitsma kogukonda.

Mart Võrklaev ütles, et probleem on tõesti suur, kuid kohalikud omavalitsused ja elanikud peaksid tegema rohkem koostööd, et leida lahendusi. Samuti tõi ta välja, et ilmselt on 2 km raadiuse kehtestamine liiga radikaalne, sest kaasarääkimisõigus on inimestel kaevandusloa menetlusprotsessis olemas. Ta uuris, kuidas annab 2 km raadiuse kehtestamine suurema kaasarääkimisõiguse inimestele, kelle huvisid kahjustatakse. **Toomas Pikamäe** vastas, 2 km kehtestamine annaks vetoõiguse, et karjääre ei rajataks kodudele lähedale. **Mart Võrklaev** lisas,

et selline olukord, kus mõlemad pooled nõuavad vetoõigust, ei vii kuhugile ning kohalikele omavalitsusele on antud piisavad hoovad probleemidega tegelemiseks. Samuti tuleb silmas pida, et nii koduomanikul kui ka maaomanikul on võrdsed õigused hallata oma kinnisasja.

Ivar Murd tõi näite olukorrast, kus karjääris kaevandamine mõjutab kohalike elanike elutingimusi. **Erki Savisaar** sõnas, et need on tõsised mured ja kompensatsioonimehhanisme peaks kindlasti täiendama.

Rein Voog ütles, et paratamatult jõutakse välja konfliktini, kus üksikisiku huvi ja riigi huvi lähevad omavahel vastuollu. Kaevandajad tahavad saavutada kokkuleppeid, kuid kui vastaspool ei soovi pidada läbirääkimisi, siis ei ole midagi teha. **Mailis Kullerkupp** sõnas, et algatus ei ole tehtud üksikisiku huvides, sest üle tuhande inimese on algatusele alla kirjutanud. **Toomas Pikamäe** sõnas, et kui võrrelda riigi ja üksikisiku huve, siis kaevandaja ei esinda avalikku huvi, seda esindab riik, kes peab olema osapoolte vaheliseks tasakaalustajaks. Tema arvates ei tohi seada arendaja huvi kõrgemale koduomaniku huvidest.

Veikko Luhaid ütles tulenevalt oma praktikast, et ühe näite põhjal seada numbrilisi piiranguid ei ole proportsionaalne. Kohaliku omavalitsuse käes on võimsad ja ulatuslikud hoovad, et neid probleeme lahendada, oluline on suhelda ning teha õigeid valikuid. Ta lisas, et seaduses on ettenähtud, et kui näiteks koduomanike kaevudega midagi juhtub kaevandamise tulemusena, siis kaevandaja peab taastama tehtud kahju.

Üllar Saaremäe soovis teada, et kui heauskne koduostja ostab maa ja hiljem tuleb välja, et kaevandus tegutseb tema lähedal rohkem kui planeeritud, siis mida tuleks teha. **Veikko Luhaid** ütles, et kohaliku omavalitsuse ülesanne on teavitada koduomanikku, kuid inimene saab ka ise uurida, millised on kehtivad planeeringud ning väljastatud load. Kui kaevandaja tahab laiendada kaevandatavat ala, siis kohalikul omavalitsusel on väga ulatuslikud hoovad kompromissini jõudmiseks.

Erki Savisaar ütles kokkuvõtteks, et kohalik omavalitsus peab esindama kogukondade huve nii arendaja kui ka riigiga suheldes, selleks on neil erinevad võimalused ning rohkem tuleks teha omavahel koostööd. Ta lisas, et kõikidel omavalitsustel peaksid olema häiringu kaardid, et inimesed oskaksid arvestada nii praeguse kui ka tulevikuvaatega, samuti tuleks täiendada kompensatsioonimehhanismi.

Otsustati:

1.1. Jätkata arutelu komisjonis (konsensus: Igor Kravtšenko, Üllar Saaremäe, Erki Savisaar, Mart Võrklaev).

2. Info ja muud küsimused

2.1. Keskkonnakomisjoni istungite korraldamisest Teamsis

Erki Savisaar ütles, et Teamsi kasutamise võimalus on olemas ja kui keegi soovib selle kaudu osaleda, siis tuleb sellest eelneval päeval teada anda. **Mart Võrklaev** ütles, et kui istungile on kutsutud rohkem külalisi, võiks kasutada suuremaid ruume.

(allkirjastatud digitaalselt)
Erki Savisaar
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristel Kits
protokollija